

Ahmet Kekeç we onuň «Ulufer» romany hakynda

Category: Edebi tankyt, Hekaýalar, Kitapcy, Romanlar

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Ahmet Kekeç we onuň "Ulufer" romany hakynda AHMET KEKEÇ WE ONUŇ «ULUFER» ROMANY HAKYNDA

Taryh ylmynda ýokary baha berilmäge mynasyp işleri amala aşyran Ahmet Kekeç döredijilik dünýäsine ilkinji gezek «Iň soňky gowy zatlar» («Son İyi Şeyler») atly hekaýalar ýygyndysy bilen giripdi. Yzysüre esseleri, dürli temadaky makalalary, hekaýalary ýazan Ahmet Kekeç, az ýazsa-da, uz ýazýan ýazyjylardan...

Okyjylary tarapyndan kitaplaryna sabysyzlyk bilen garaşylýan žurnalist Ahmet Kekejiň täze eseri bolan «Ulufer» romanyny ilkinji okap syn berenleriň biri hem türk ýazyjysy Mustapa Akardyr. Geliň, biz Mustapa Akaryň bu esere beren gysga tankydy synyny bilelikde okalyň.

* * *

Ahmet Kekejiň täze romany «Uluferiň» çap bolup çykmagyna göz dikip garaşdym. Dogrymy aýtsam, kitaby hemmelerden öň okan az sanly nesibeli okyjylaryň biridigime, diýseň buýsanýaryn. Kekeç biziň neslimiziň ýazyjysy. Men ony ilki medeniýet we sungat neşirleriniň redaktorlygyndan, yzyndanam gyzgyn seslenme döreden jedelli makalalary, yz ýanyndan bolsa «Kyrklar» žurnalunda çap edilen gündelik terzinde ýazylan «Galanlar» («Kalanlar») ýazgylar toplumy arkaly tanaýardym. Ikimiziň ýüzbe-ýüz tanyşlygymyz has gijiräk boldy. Ýaňy men «Kekeç biziň neslimiziň ýazyjysy» diýdim. Ikimizi-de tanaýanlar meniň bu sözüme geň galmagy-da mümkin. Şonuň üçin bu barada az-owlak gürrüň bereýin...

Kekeç her bir ýazýan zadymda «ýaşlar» kimin gopdy. Ol bir tarapdan syýasaty üns merkezinden düşürmedi, şol sanda çeper

edebiýatdanam hiç haçan örküni üzmedi.

Her bir ýazyan zady bilen özüne ünsi çekmegi başarmak bilen birlikde, öz garaýşyny, pozisiýasyny hem ykrar etdirmegi başardy. Onuň «ýaşlygy» ynha, şundan gelip çykýar. Elbetde, ikinji bir faktor bolsa onuň ötgür galamydyr...

Ahmet Kekeç ilkinji kitaby bolan «Iň soňky gowy zatlar» okyjylara ýetirilende, gelejegine uly umyt baglanýan ýazyjylaryň hataryna goşuldy, ol özüne üns berilmäge mynasyp ýazyjydygyny görkezip başarypdy. Muňa garamazdan Kekeç zehinli prozaçy hökmünde tanalyp gidibermedi. Kekeç daşyndan şeýle görünýär: ol hekaýa ýazanda-da, edebi žurnallarda gündelik ýazgylaryny çykardanda-da, hemişe tutumly bir eseriň ýa ortasyndan, ýa başyndan, ýa-da ahyryndan girýän ýaly göründi. Onuň belent hörpden gopýanlygy şondan.

«Ulufer» barada aýdanda bolsa...

Kekejiň uzak wagtlap garaşdyran täze romany hem şol belent hörpden gopýar. Roman giň gerimli ullakan bir eseriň orra-ortasy. Ahmet aga bilen görüşenimizde, okaýan zatlarymyzdan ýazýan we indiki ýazýan zatlarymyza çenli birgiden gürrüňin başyna ýetýäris. Eserden öň habarly-da bolsam, okap çykamymdan soň-a, hasam haýran galdym. «Ulufer» geçen asyryň 70-nji ýyllaryň ahyrynda, 80-nji ýyllaryň başynda bolup geçen wakalaryň beýany. Wakalaryň «wagtyny» saýlap almak prinsipi diňe Kekejiň romanynyň wagtyny saýlap almakda täsirli serişde bolup çykyş edipdir. Çünki, eser iň anyk, iň arassa manyda ýönekeý adamlarymyzyň başdan geçirmeleriniň kyssasydyr, tutanýerlilige, şowsuzlyga, söýgä, gam-gussa, şatlyga eýlenen Anadoly hekaýatydyr.

Men seljerme geçirmegi halaýan okyjylaryň toparyndan. «Uluferiň» baş gahrymanynyň goşgy ýazmagy, çeper edebiýat bilen içgin gyzyklanmagy «Iň soňky gowy zatlardaky» «Gorkulan» hekaýasyny ýada saldy. Kekejiň döredijiliginde esasan şowsuz gahrymanlar çykyş edýär. Üstesine tehnologiýanyň adamzat durmuşyna barha içgin aralaşan döwründe bedew atlara bolan gyzyklanma hem barha pese gaçyp ugraýar. Adamlar nobata durup «Murat 124» awtoulagyny satyn alýarlar. Şol sanda, Ulufer meselesi hem bar. Özüni akylly-başly alyp barýan, birdenem

ortadan çekilýän Ulufer esere birden girýär. Onuň bolşy Lew Tolstoýyň Anna Kareninasyny ýada salýar. Romany okap görenler gowy bilýändir, Anna Karenina eseriň 120-nji sahypasynda orta çykýar, Uluferem şeýle. Kekeç Uluferiň obrazyny bir leýmotiw hökmünde janlandyrypdyr. Hem-de eser boýdan-başa gulak dyrtmalatmajak dialoglar bilen ýazylypdyr. «Ulufer» uzaga çeken gepleşik mysaly hem okalyp bilner. Roman dialogy barha azalýan häzirki zaman romanlaryndan has tapawutly. Ýazyş stili-de üýtgeşik. Romanyň başga-da göwnüme ýaran taraplary bar. Kekeç romanyny Taryk Dursunyň, Orhan Kemalyň kitaplary ýaly dialogynyň köplügi bilen eseriň wakalarynyň bolup geçýän döwründäki eser ýazyş stilinde ýazypdyr. Ýogsam bolmasa biz onuň döredijiliginde hem döwrebaplyk, hem wagtyň synagyndan geçen dil uslybyny görmäge öwrenşipdik.

Giň okyjylar köpçüligine gowşan «Ulufer» kitap bazaryndaky ýerini alyp ýörkä, Ahmet Kekeç on bäş ýyldyr iň soňky jemleme bölümini ýazman ýören başga bir täze romanyny tamamlap ýören bolmagy-da gaty mümkin.

Mahlasy, Kekeç tutuş ömrüni döredijilige bagyş eden ussat ýazyjy, «ýaş» prozaçydyr.

Çeşme:

<http://www.haber7.com/kitap/haber/2858042-ahmet-kekec-son-kita-bi-ulufer-raflardaki-yerini-aldi> Edebi tankyt